

سخن سردبیر |

دین در ایران قرن چهاردهم خورشیدی (۳) |

یاسر میردامادی

گسترده و واگرایی اجتماعی. تا جایی که به موضوع این مجله، یعنی دین‌شناسی، بازمی‌گردد توده‌ی متدینان نه به اعتراض‌ها پیوستند و نه با آن چندان مخالفت کردند — از برخی استثناها که بگذریم.

آیا این بدان معناست که دین در ایران کنونی موضوعیت اجتماعی خود را از دست داده است؟ داوری فکرسده در این باب نیازمند پژوهش بیشتر است. اما مجموعه‌ی شواهد یک چیز را به شکل محتمل نشان می‌دهند: دین در ایران کنونی بیش از پیش در حال فردی شدن است. آدم‌ها هویت دینی‌شان را از منابع مختلف و گاه متضاد برمی‌گیرند، برمی‌سازند و برای خود نگاه می‌دارند؛ آن را بروز نمی‌دهند یا بیش از پیش مایل به بروز مدنی آن اند. حتی بخش مذهبی معترضان در خیزش مهسا

ابتدا قرار بود که تنها در یک شماره به موضوع دین در ایران قرن چهاردهم بپردازیم. اما موضوع چنان فراخ از کار در آمد که شماره‌ی دومی را طلبید. و اما «این سوم دفتر، که سنت شد سه بار». این شماره را در آستانه‌ی سالگرد خیزش مهسا منتشر می‌کنیم. گرچه در ابتدای خیزش، پاره‌ای واکنش‌های حکومت مانند عفو برخی محکومان، امید خفیفی برای درس گرفتن نسبی حکومت از اعتراض‌ها ایجاد کرده بود دستگیری‌های گسترده‌ی بعدی و نیز اخراج وسیع استادان دانشگاه نشان داد که امیدها نقش بر آب است. اعتراض‌ها گرچه بیش‌وکم فروکش کرده هیچ دلیلی وجود ندارد که دیگر بار بالا نگیرد؛ زیرا زمینه‌های شکل‌گیری اعتراض‌ها پرنرنگ‌تر از گذشته برقرار است: مشکلات شدید اقتصادی، انسداد سیاسی، سرکوب ژرف و

++

++

متخصص آیین زرتشت و ساکن آلمان که از سرِ لطف قول نوشتن مقاله را داده بود نتوانست مقاله را تحویل دهد. به جای این مقاله اما در این شماره جستار دیگری داریم در باب بهایی شدن زرتشتیان ایران در اواخر عصر قاجار. هم‌چنین قرار بود مقاله‌ای داشته باشیم در باب «روشنفکران سکولار ایرانی و مقوله‌ی دین در قرن چهاردهم». محققى در فرانسه که از سرِ لطف قول نوشتن مقاله را داده بود نتوانست آن را تحویل دهد. مقاله‌ی دیگری که به این شماره نرسید «عرفان حوزوی در ایران قرن چهاردهم» بود، که محققى از تهران و متخصص همین موضوع از سرِ لطف قول آن را داده بود ولی فوت مادرش مانع نوشتن شد. هم‌چنان پیگیر آن هستیم که این مقالات را برای شماره‌ی آینده دریافت کنیم.

بروز دینی نداشتند، تنها معترض بودند مثل دیگر معترضان. نه نمادى دینی در اعتراض‌ها دیده شد و نه حتى چندان اعتراضی ضد دینی. اگر این داوری درست باشد، حال پرسش این است: آینده‌ی دین در ایران قرن پانزدهم چگونه خواهد بود؟ ایزد اگر مدد کند شماره‌ی آتی را به همین موضوع اختصاص خواهیم داد. اگر خواننده‌ی این سطور هستید و مقاله‌ای مرتبط با این موضوع دارید، از نشر آن استقبال می‌کنیم.

در این شماره قرار بود مقاله‌ای با عنوان «دین و جنبش زنان در ایران قرن چهاردهم» داشته باشیم. اما خانم روزنامه‌نگاری ساکن لندن که از سرِ لطف قول نوشتن‌اش را داده بود، نتوانست مقاله را تحویل دهد. هم‌چنین قرار بود مقاله‌ای داشته باشیم در باب «آیین زرتشت در ایران قرن چهاردهم». استاد ایرانی